

Het is 2013. De voedselbank in Breda wordt gebeld. Een man die anoniem wil blijven vertelt dat hij de staatsloterij heeft gewonnen en een ton aan de voedselbank wil geven. Ze moeten dat geld bestemmen voor de kinderen van arme ouders, voor Sinterklaas. Kinderen tot 12 jaar mogen voor 150 euro cadeaus uitkiezen, en oudere kinderen krijgen een laptop. De medewerkers van de voedselbank kunnen dat telefoontje amper geloven, maar een dag later staat het geld op de rekening.

Niet lang daarna duiken er berichten op dat de gulle gever een ex-crimineel zou zijn. De man die 20 jaar geleden leider was van een drugsbende, die bekend stond om bankovervallen, afpersen en ontvoeringen.

Er wordt een onderzoek gestart en daaruit blijkt dat hij de gulle gever is. Hij erkent zijn verleden, maar zegt dat ie nooit iemand heeft vermoord. En uit verder onderzoek blijkt ook dat hij echt die prijs van de staatsloterij heeft gewonnen en het dus niet om crimineel geld gaat. Zo kann de voedselbank zo'n 500 kinderen blij maken. Wat vinden jullie, is die man goed of slecht?

Medewerkers van de voedselbank zullen hem waarschijnlijk goed vinden. Maar wat zouden de slachtoffers van zijn criminele praktijken zeggen?

Jezus wast de voeten van zijn leerlingen, ze zijn er alle 12, ook Judas. Jezus weet wat hij van plan is. Dat raakt hem diep. Want het doet pijn als een goede vriend je gaat verraden. Jezus hield van Judas, hij was lange tijd een toegewijde leerling geweest, net als die andere 11. Maar hij will hen een voorbeeld geven van hoe ver liefde gaat. Hoe je omgaat met een medemens die er verkeerde ideeën op na houdt. Dat je altijd de deur open laat staan.

Wie is goed en wie is slecht? Wie hoort er bij en wie niet?

Het zijn eeuwenoude vragen. In de lezing uit Exodus 12 gaat het daar ook over. Over mensen die er niet meer bij horen als ze zich niet aan de afspraken houden. Dan worden ze uit de gemeente gestoten. Dat klinkt ons nogal bot in de oren. Het heeft te maken met het leven van herdersvolken zoals Israël.

Als in het voorjaar het moment is aangebroken om naar nieuwe weidegrond te gaan, moet je niet treuzelen, niet uitgebreid gaan koken, maar even snel wat roosteren, inpakken en

wegwezen. Er is haast bij, het vraagt haast militaire gehoorzaamheid, omdat het cruciaal is om met de hele kudde en alle families op de nieuwe weidegrond aan te komen voordat de lammeren geboren worden. Dus als je treuzelt, breng je het welzijn van de hele stam in gevaar, en als je alleen in de wildernis achterblijft loop je zelf gevaar. Onbeschermd tegen wilde dieren, zonder voedsel of tent is de kans groot dat je het niet overleeft.

Daarom kun je de zin: die moet uit de gemeenschap van Israël gestoten worden ook vertalen met: dan zul je uit de gemeente worden weggesneden. Als je je niet aan de afspraken houdt, kom je er buiten te staan, Dat is wat er gebeurt als je niet doet wat goed is voor de samenleving, dan kom je alleen te staan.

Dat gevoel dat we een gemeenschap nodig hebben, dat we afhankelijk zijn van een groter geheel, dat er een dorp nodig is om een kind op te voeden, dat zijn we in onze tijd aan het verliezen. We denken dat we niemand nodig hebben, dat we onszelf wel kunnen redden. Maar in de praktijk worden we afhankelijker dan ooit, dat merken we heel concreet nu alles duurder wordt, en onze welvaart wordt bedreigd door de vele oorlogen in de wereld.

Dat je niet alles zelf in de hand hebt, dat je je moet voegen, soms gewoon gehoorzamen, dat je het grote geheel van de samenleving moet dienen, dat de wereld niet om jou draait, Jezus' houding van dienstbaarheid, nederigheid of bescheidenheid, het is allemaal naar de achtergrond geraakt. En de meest kwetsbare mensen zijn daar als eerste de dupe van.

Ze liggen aan tafel voor het paasmaal. Jezus weet dat het de laatste keer is dat hij dat grote feest met zijn leerlingen kan vieren. Maar hij is niet bepaald in de stemming. Ze kunnen het vast wel zien aan zijn gezicht, dat hij heel verdrietig is. En omdat zij niet weten wat hij wel weet, legt hij het uit. Ik moet jullie de waarheid vertellen: één van jullie zal mij verraden.

Er valt een stilte, de leerlingen kijken elkaar aan.

En hoe gaat dat als iemand vertelt dat hij ontzettend teleurgesteld is in een vriend en daar ontzettend onder lijdt? Er is weinig aandacht voor het verdriet van die persoon. Alle aandacht gaat naar de veroorzaker van het verdriet, naar de schuldige. De leerlingen vragen: wie is het? Jezus noemt de naam Judas niet, misschien wel vanwege de betekenis van zijn naam. De naam Judas komt van het werkwoord loven of danken.

Judas, de jubelende. Hij is die naam niet meer waard. Jezus wijst hem aan met een gebaar: en zegt: degene aan wie ik het stuk brood geef dat ik nu in de schaal doop.

De liefde waarmee Jezus ieder medemens tegemoet treedt, en het daarbij behorende intense liefdesverdriet, het is onverdraaglijk voor Judas, en versterkt in hem de haat. De duivel neemt het roer in hem over. Belangeloze onvoorwaardelijke liefde, het is de grootste bedreiging voor de duivel. En angst is de grootste bedreiging voor de liefde. Jezus is bang, dat kan niet anders, maar hij laat zich niet leiden door zijn angst. Hij vertrouwt er op dat de liefde uiteindelijk zal overwinnen. Hij geeft Judas de vrijheid om zijn gang te gaan.

En Judas gaat, Het is nacht.

Hoort Judas er nog bij? Dat is een spannende vraag. Is er voor de crimineel een nieuwe kans? Eerst hoorde Judas er bij, hij beheerde het geld van de groep. Maar door zijn plan om Jezus te verraden plaatst hij zichzelf buiten de kring. En Jezus houdt hem niet tegen.

Het opvallende is dat Judas in het lijdensverhaal van Johannes alleen de wég wijst naar de olijfboomgaard, naar de plaats waar Jezus vaak met zijn leerlingen naar toe ging om uit te rusten en te bidden. Bij Johannes geeft Judas geen kus, er is geen verhaal over 30 zilverlingen, een bloedakker of zelfdoding. Judas staat er bij en kijkt er naar. En dan zegt Jezus tegen de soldaten: jullie zoeken mij, laat deze mensen dan gaan.

En dan herhaalt Johannes de woorden uit een gebed van Jezus: Geen van hen die u mij gegeven hebt, heb ik verloren laten gaan. En dit herinnert weer aan de gelijkenis van de Goede Herder die op zoek gaat naar dat ene verdwaalde schaap en de bekende woorden uit Johannes 3:15 God had de wereld zo lief, dat hij de Zoon, de eniggeborene, gegeven heeft opdat ieder die vertrouwt op hem niet verloren zal gaan, maar eeuwigheidsleven mag hebben.

Verbondenheid, eensgezind samen leven en gestalte geven aan dat ándere koninkrijk, het koninkrijk van de hemel op aarde. Hier en nu, soms even. Dat is Jezus drijfveer, zijn diepste verlangen. Daar kiest hij zijn woorden zorgvuldig op uit, tot op het kruis waar hij zijn leerling Johannes en zijn moeder de opdracht geeft om voor elkaar te zorgen.

Jezus' liefde voor Judas blijft ondanks alles wat hij heeft gedaan.

Daarin is hij groter dan ons hart. We zijn allemaal zonen en dochters van God, maar hier zien we waarom hij dé Zoon van God genoemd wordt. Hij laat Gods overweldigende liefde en genade zien voor mensen die verkeerde keuzes maken. Voor God zijn er geen goede en slechte mensen, God de Vader heeft alleen kinderen die het waard zijn om lief te hebben. Kinderen die opgevoed moeten worden, die regels en goede voorbeelden nodig hebben.

God heeft ons die regels gegeven in de 10 geboden, en goede voorbeelden in de bijbelverhalen. Ons ultieme voorbeeld is Jezus Christus. Die trouw bleef aan Gods geboden, trouw aan zijn roeping om een licht voor alle volken te zijn, en om de wereld te redden door liefde en gehoorzaamheid ten einde toe.

Dat is wat wij vieren als wij hem gedenken in het heilig Avondmaal, als wij ons openstellen voor het geheim van zijn opstanding, voor zijn aanwezigheid in ons midden. Daarmee aanvaarden wij onze roeping om hem te volgen in eerbied voor God, onze hemelse vader, en elkaar te dienen in zijn Geest die ons will veranderen. De Geest die ons draagt, inspireert om de kring open te houden, om niemand te veroordelen, maar juist te verwelkomen wie vastgelopen zijn in het leven. Om als christelijke gemeente in Schiedam dienstbaar te zijn aan elkaar en de samenleving. Amen.